

မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီ လမ်းကြောင်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ
တက္ကသိုလ်များမှ ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများ၏ နိုင်ငံရေးအမြင်

DABANG ZAWNG ZE

မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီ ရေစီးကြောင်းနှင့် ကချင်ပြည်နယ်ရှိတက္ကသိုလ်များမှ
ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ နိုင်ငံရေးအမြင်

မာတိကာ

၁။ နိဒါန်း..... ၃

၂။ သုတေသနနောက်ခံ သမိုင်းအကျဉ်း..... ၅

၃။ သုတေသနရည်ရွယ်ချက်များ နှင့် သုတေသန နည်းစနစ်..... ၆

၄။ နိုင်ငံရေးပါဝင်လှုပ်ရှားမှုဆိုင်ရာ စကားဝိုင်းနှင့် ခံစားချက်များ..... ၇

 ၄.၁။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စကားဝိုင်း..... ၇

 ၄.၂။ နိုင်ငံရေးပါဝင်လှုပ်ရှားမှုအပေါ် တုံ့ပြန်ချက်များ..... ၉

၅။ နိုင်ငံရေးအသိအမြင်..... ၁၁

 ၅.၁။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအမြင်..... ၁၁

 ၅.၂။ လက်ရှိအုပ်ချုပ်မှုစနစ်နှင့် ဒီမိုကရေစီ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ဆောင်မှု..... ၁၅

၆။ အတားအဆီး၊ အခက်အခဲများနှင့် နိုင်ငံရေးပါဝင်မှု အခွင့်အလမ်း..... ၁၉

 ၆.၁။ အမျိုးမျိုးသော ဖိအားပေးမှု..... ၁၉

 ၆.၂။ အတိတ်မှ သင်ခန်းစာ..... ၂၁

 ၆.၃။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း..... ၂၃

နိဂုံးနှင့် အကြံပြုချက်များ..... ၂၅

၁။ နိဒါန်း

နောင်ရှောင်လူမှုဖွံ့ဖြိုးရေးအသင်းသည် လွတ်လပ်၍ ငွေကြေးအကျိုးအမြတ်မရှာသော ပညာရေး အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်ပြီး မြန်မာနိုင်ငံမြောက်ပိုင်းရှိ ပြည်သူများ၏ကြံ့ခိုင်မှုနှင့် ဒီမိုကရေစီအသွင်ကူး ပြောင်းရေး အားကောင်းခိုင်မာစေရန် သန္နိဋ္ဌာန်ချပြီး ကချင်ပညာရှင်များက ၂၀၀၉ ခုနှစ်တွင် စတင်ဖွဲ့စည်း တည်ထောင်ခဲ့သည်။ စတင်တည်ထောင်ချိန်မှစ၍ ရပ်ရွာလူထုများ၊ လူငယ် ခေါင်းဆောင်များအတွက် စွမ်းဆောင်ရည် မြင့်တင်ပေးသည့် အစီအစဉ်များကို လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်လျက်ရှိပြီး အရည်အသွေးရှိ ပညာရေးဝန်ဆောင်မှုများကို ပေးကမ်းလျက်ရှိပါသည်။ ယင်းသို့လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်မှုများသည် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ အရပ်ဘက် လူ့အသိုင်းအဝိုင်း၏ တက်တက်ကြွကြွ၊ အားတက်သရော ပါဝင်လာစေမှုနှင့် လူထုအသိုင်းအဝိုင်း၏ ပြဿနာ ဖြေရှင်းနိုင်မှုစွမ်းရည် တိုးတက်မြှင့်မား လာစေရန် ပြုစုပျိုးထောင်ရာတွင် အဓိကသော့ချက်များ ဖြစ်သည်။

ကိုလိုနီခေတ်မှစတင်ကာ မြန်မာ့နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများသည် အရေးကြီးသော အဓိက အခန်းကဏ္ဍမှ အားကျိုးမာန်တက် ပါဝင်လှုပ်ရှားခဲ့သည်မှာ သမိုင်းတွင် အထင်အရှား ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေးရရှိရန် ကြိုးပန်းရာ၌လည်း အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့ကြသည်မှာလည်း ငြင်းဆို၍ မနိုင်ပါ။ ကိုလိုနီခေတ်မှ ယခုလက်ရှိ ဒီမိုကရေစီ နိုင်ငံရေးစနစ်သို့ ပြောင်းလဲလာသည် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်တွင်လည်း တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ မြန်မာ့နိုင်ငံရေး တွင် ပါဝင်ပတ်သက်လှုပ်ရှားမှုသည် အလွန်အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍဖြစ်ပါသည်။ ထို့အပြင်နောင် အနာဂတ် မြန်မာ့နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်များတွင်လည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ လှုပ်ရှား ပါဝင်မှု သည် ဆက်လက်တည်မြဲနေမည် သာမက ပိုမို၍ အရေးကြီးသော အခန်းကဏ္ဍများ၌လည်း ပါဝင်လာမည်မှာ မလွဲမသွေပင် ဖြစ်သည်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်သူ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား အမျိုးမျိုးသော ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်း၊ နှိပ်စက်ခြင်းများ အစိုးရခေတ် အဆက်ဆက်မှ ယနေ့ထိတိုင် အထင်အရှား ရှိနေဆဲ ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် နိုင်ငံရေးနှင့် ဆက်စပ်၍ လွတ်လပ်စွာလှုပ်ရှားခွင့်အား ပိတ်ပင်တားဆီးခြင်းများ ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ အဆိုးဆုံးအနေဖြင့် ပြောဆိုခွင့်နှင့် ပညာသင်ကြားခွင့်များ ပိတ်ပင်ခဲ့ခြင်း စသည့် နည်းလမ်း များဖြင့် အများပြည်သူ၊ တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ များအား ဆယ်စုနှစ်များစွာ အစိုးရခေတ် အဆက်ဆက်မှ ဖိနှိပ်ချုပ်ချယ်လာခဲ့သော သမိုင်းအစဉ်အလာလည်းရှိသည်။ ထို့အတူ ၁၉၈၈ ခုနှစ်၌ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့သော နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့ သာမက ပြည်သူ့ ပြည်သား

တို့အား နှိပ်စက်သတ်ဖြတ်ခဲ့မှုသည် မြန်မာ့သမိုင်းတွင် အဆိုးဆုံးနှင့် အရက်စက်ဆုံး အဖြစ်အပျက်တစ်ခု အဖြစ် မှတ်တမ်းတင် ကျန်ရစ်ခဲ့သည်အထိပင် ဖြစ်သည်။

အစိုးရခေတ် အဆက်ဆက်၏ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အရ သော်လည်းကောင်း၊ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားသူများအား အမျိုးမျိုး သော နှိပ်စက်ခြင်းနှင့် ပြစ်ဒဏ်ပေးမှုများကြောင့် အများပြည်သူလူထု အနေဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင် ပက်သက်ခြင်းကို ကြောက်ရွံ့ခြင်း၊ မုန်းတီးခြင်း၊ နာကြည်းမှုများနှင့် စိတ်ဓါတ်ရေးရာ ထိခိုက်မှုများလည်း အလွန်ဆိုးရွားစွာ တွယ်ငြိနေဆဲဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အစိုးရ ခေတ်အဆက်ဆက်တို့၏ နိုင်ငံရေးဖိနှိပ်မှု များကြောင့် မျိုးဆက်သစ် လူငယ်လူရွယ်များသာမက အများပြည်သူများသည်လည်း နိုင်ငံရေး အသိအမြင် သိရှိနားလည်မှု၌ အလွန်အားနည်း လာသည်။

ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်မှုစနစ်တွင် ပြည်သူလူထုတို့၏ ပညာရေးမြင့်မားမှုနှင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး အသိပညာအား သိရှိနားလည် နိုင်ငံရေးဖြစ်စဉ်တွင် တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိသောကြောင့် အလွန်အရေးကြီးပါသည်။ ထို့အပြင် ပညာရေးတွင်အမြင့်ဆုံးဖြစ်သော တက္ကသိုလ်အဆင့်၌ ပညာလေ့လာ ဆည်းပူးနေသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ နိုင်ငံရေးအသိအမြင်နှင့် နိုင်ငံရေးခံယူချက် သည်လည်း အလွန်အရေးကြီးသည်။

ဤသုတေသနသည် ကချင်ပြည်နယ်ရှိတက္ကသိုလ်ကျောင်းများ၌ ပညာလေ့လာဆည်းပူးနေသော တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ နိုင်ငံရေးခံယူချက်၊ နိုင်ငံရေးအသိအမြင် မည်မျှသိရှိနားလည်ထားခြင်း သာမက လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ပြောင်းလဲကျင့်သုံးနေသော ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်တို့အပေါ် မည်သို့ ထင်မြင်နေကြောင်းကို အသေးစိတ် လေ့လာသုံးသပ် ထားခြင်းဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများမှ နိုင်ငံရေးတွင် လွှဲလပ်စွာပါဝင်လှုပ်ရှား ပြောဆိုနိုင်ရန်သာမက ၎င်းတို့၏ ထင်မြင်ယူဆ ချက် နှင့် အကြံပြုချက်များကိုလည်း ထည့်တွင်း ရေးသားထားသော သုတေသနစာတမ်း တစ်စောင်ဖြစ်သည်။

၂။ သုတေသနနောက်ခံ သမိုင်းအကျဉ်း

မြန်မာနိုင်ငံ ပညာရေးအတွက် အင်္ဂလိပ်အစိုးရမှ ခွင့်ပြုခဲ့သော သာသနာပြု ကျောင်းများ စတင်ဖွင့်လှစ်ကာ နောင်အခါတွင် အင်္ဂလိပ်လက်အောက်ခံ အိန္ဒိယနိုင်ငံရှိ ကာလက္ကတားတက္ကသိုလ်နှင့် တွဲဖက်၍ ပထမဆုံး သောတက္ကသိုလ်အဆင့် ကောလိပ်အား ၁၉၂၀တွင် ရန်ကုန်၌ ဖွင့်လှစ်နိုင်ခဲ့သည် (Thein Lwin)။ ရန်ကုန် တက္ကသိုလ် စီမံအုပ်ချုပ်မှုကို ဖိဆန်သော ဆန္ဒပြလှုပ်ရှားမှုကို ၁၉၂၀ ဒီဇင်ဘာလ ၅ ရက်တွင် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများက ဦးဆောင်ကာ မြန်မာနိုင်ငံ၏ပညာရေး လိုအပ်ချက်ကို ဖြည့်ဆည်းပေး နိုင်သည့် ပညာရေးစနစ် ပေါ်ပေါက်လာရန် တောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် ၁၉၆၂ ခုနှစ် ဇူလိုင် ၇ ရက်နေ့တွင်လည်း တရားမျှတမှုမရှိသော တက္ကသိုလ် စည်းမျဉ်းများပြုပြင်နိုင်ရန် ဆန္ဒပြလှုပ်ရှားမှု ပြုလုပ်ခဲ့သည်။ ၁၉၇၄ ဒီဇင်ဘာ ၅ ရက်နေ့တွင်လည်း ဦးသန့် ၏ရုပ်အလောင်းအား နိုင်ငံတော်စာပေဌာနဖြင့် သင်္ဂြိုဟ်ပေးရန် ဦးနေဝင်း စစ်အစိုးရအား ဆန္ဒပြတောင်းဆိုခဲ့ကြသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံ လွတ်လပ်ရေး ရှိရန် ကြိုးပမ်းမှု၌လည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားတို့၏ ပါဝင်ပတ်သက်မှု အခန်းကဏ္ဍမှာ အကွရာကျ၍ အလွန်အရေးကြီးသော သမိုင်းဝင်မှတ်တမ်းတစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့နောက် မြန်မာနိုင်ငံရေး အား အချိုးအကွေ့တစ်ခုသို့ ပို့ဆောင်ပေးသော ဖြစ်ရပ်ပေါ်ပေါက်ခဲ့ရာ ၁၉၈၈ခုနှစ် အရေးအခင်း၌လည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ အကွရာကျ၍ အလွန်အရေးကြီးသော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှု တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည် (U Han Tin, 2000)။

လက်ရှိအကောင်အထည်ဖော် ကျင့်သုံးနေသော ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်မှုစနစ်သည်လည်း တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ နိုင်ငံရေးတွင် အားသွန်ခွန်စိုက် ပါဝင်လှုပ်ရှားမှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ် လာသော ရလဒ်ဟုဆိုလျှင် မမှားနိုင်ပါ။ ထို့ကြောင့် ဤဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်စနစ်အား မြန်မာနိုင်ငံနှင့် ပိုမို၍ လိုက်လျော ညီထွေမှုရှိလာစေရန်နှင့် ပိုမို၍ ကောင်းမွန်သောစနစ်သို့ လျှောက်လှမ်းနိုင်ရန် အတွက်သမိုင်း၌ အမြဲ အစဉ်အလာကြီးမားသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်မှု လှုပ်ရှားမှာလည်း စဉ်ဆက်မပြတ် အဓိက အကွရာကျသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်နေမည်မှာ အမှန်ပင်ဖြစ်သည်။

၃။ သုတေသနရည်ရွယ်ချက်များ နှင့် သုတေသန နည်းစနစ်

ဤသုတေသနအား လုပ်ဆောင်ခြင်း၏ အဓိကရည်ရွယ်ချက်များမှာ-

- ၁။ ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ အကြား အများပြည်သူဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးအသိပညာ သိရှိနားလည်မှုအား လေ့လာရန်
- ၂။ ကချင်ပြည်နယ်အတွင်းရှိ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင် လှုပ်ရှားမှု၌ ကြုံတွေ့နေရသော အတားအဆီးများအား လေ့လာရန်
- ၃။ မြန်မာ့ဒီမိုကရေစီရေစီးကြောင်းအား ကချင်ပြည်နယ်အတိုင်းအတာဖြင့် အစဉ်တစိုက် လေ့လာ သုံးသပ်သွားနိုင်ရန်

ဤသုတေသနသည် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ တက္ကသိုလ်တွင် ပညာသင်ယူနေသော ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသားများ ၏ နိုင်ငံရေးအပေါ် သိရှိနားလည်မှုနှင့် သဘောထားအမြင်များကို လေ့လာသုံးသပ်နိုင်ရန် အရည်အသွေး အခြေပြု သုတေသန နည်းလမ်းအား အဓိကအသုံးပြုထားပါသည်။ အချက်အလက်များ ကောက်ယူရာတွင် တာဝန်ခံ သုတေသီနှင့် ကွင်းဆင်းသုတေသီ ၂ ဦး တို့မှ ၂၀၂၀ မတ်လ မှ မေလ အတွင်း ကောက်ယူခဲ့သည်။ သုတေသနတွင် ပါဝင်မည့်သူများကို ရွေးချယ်ရာတွင် Purposive Sampling နည်းလမ်းဖြင့် ရွေးချယ်ခဲ့ပြီး မြစ်ကြီးနားတက္ကသိုလ်၊ မြစ်ကြီးနား GTC၊ ပညာရေးကောလိပ်၊ KTCS၊ မိုးညှင်း ကောလိပ်၊ မိုးညှင်း GTC ၊ ဗန်းမော် ကောလိပ်၊ ဗန်းမော် GTC၊ ဗန်းမော် သူနာပြုသားဖွား သင်တန်းကျောင်း၊ ပူတာအို GTC တို့မှ တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ (၆၀) ဦးပါဝင်ပါသည်။ ဤသုတေသနတွင် ပါဝင်မည့်သူများကို ရွေးချယ်ရာတွင် မိမိ၏ တက္ကသိုလ်၌ ကျောင်းသား ခေါင်းဆောင်များအဖြစ် တာဝန်ထမ်း ဆောင်နေသူများ၊ လူငယ်ခေါင်းဆောင်များ၊ နိုင်ငံရေးတွင် စိတ်ပါဝင်စားသူများကို အဓိကထား ရွေးချယ် ပါဝင်စေပါသည်။ အချက်အလက်များကို ကောက်ခံရာတွင် လူတွေ့ မေးမြန်းခြင်း၊ အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးခြင်း (Focus Group Discussion) ကို အသုံးပြုခဲ့သည်။ အုပ်စုဖွဲ့ ဆွေးနွေးခြင်း အဖွဲ့တစ်ဖွဲ့တွင် ၅ ဦးမှ ၇ ဦး ပါဝင်စေပြီး သုတေသီမှ ဦးဆောင်ဆွေးနွေးကာ အချက်အလက်များကို ကောက်ခံခဲ့သည်။ ပူတာအိုရှိ ပါဝင် သူများကို ဖုန်း၊ Facebook Messenger တို့မှတစ်ဆင့် သတင်းအချက် အလက်များကို ကောက်ယူခဲ့သည်။

၄။ နိုင်ငံရေးပါဝင်လှုပ်ရှားမှုဆိုင်ရာ စကားဝိုင်းနှင့် ခံစားချက်များ

၄.၁။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စကားဝိုင်း

စကားပြောဆိုခြင်းသည် လူ့သဘာဝအရ နိစ္စဓူဝ မိုးလင်းမိုးချုပ်လုပ်ဆောင်နေသော အရာတစ်ခုပင် ဖြစ်သည်။ အများနှင့်ဝိုင်းဖွဲ့၍ သော်လည်းကောင်း၊ တစ်ဦးတစ်ယောက်နှင့် သော်လည်းကောင်း စကားပြောဆို ဆွေးနွေးကြရာ၌ မိမိစိတ်ဝင်စားသော (သို့) ကျွမ်းကျင်သောအကြောင်းအရာများကိုသာလျှင် ပိုမိုအလေးပေး ၍ ပြောဆို ဆွေးနွေးတတ်ကြသည်။ ထိုသို့ စကားပြောဆို ဆွေးနွေးကြရာမှ ကောင်းကျိုးများအနေဖြင့် ဘာသာစကားတိုးတက်မှုရှိစေခြင်း၊ လူတစ်ဦးနှင့် တစ်ဦးတို့၏ အတွေးအမြင်များ နှီးနှောဖလှယ်နိုင်ခြင်း၊ မိတ်ဆွေ ပိုမို၍ဖွဲ့နိုင်ခြင်း သာမက မိမိကိုယ်ကို ယုံကြည်မှုအားလည်း တိုးတက်စေသည်။ အနာဂါတ်တွင် ပြည်သူ့အကျိုး နိုင်ငံ့အကျိုးအား ဦးဆောင်ဦးရွက် ပြုလာမည့် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ တက္ကသိုလ်ကျောင်းများ၌ ပညာလေ့လာ ဆည်းပူးနေသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများသည် ၎င်းတို့၏ အားလပ်သော အချိန်များ၌ မည်သို့သော အကြောင်းအရာများကို ပိုမို၍ ပြောဆိုဆွေးနွေးကြသည် ဆိုသည့် အချက်မှာလည်း အလွန်အရေးကြီးသည်။

ဤသုတေသနအတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းမှ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ တက္ကသိုလ်များ၌ လက်ရှိ ပညာလေ့လာ ဆည်းပူးနေသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ စကားဝိုင်းအား လေ့လာ ဆန်းစစ်မှုပြုလုပ်ရာ မိမိတို့ရှိသည့် ပညာအရေအချင်းနှင့် အလုပ်အကိုင် အခွင့်အလမ်း၊ နိုင်ငံရေးဆိုင်ရာ တန်းတူညီမျှမှုအကြောင်းအရာများ ကိုအဓိကပြောဆိုကြသည်ကိုတွေ့ရပြီး နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်ပြီး ပြောဆို ဆွေးနွေးမှုများ အလွန်းနည်းပါကြောင်း ကိုလည်း တွေ့ရသည်။

ထို့အတူ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့ အကြားပြောဆိုဆွေးနွေးမှုများသော အခြား အကြောင်း အရာ တစ်ခုမှာ အလုပ်အကိုင်ရရှိမှု အခွင့်အရေးပင်ဖြစ်သည်။ အလုပ်အကိုင်ရှားပါးမှုမှာလည်း ကြီးမားသော အခက်အခဲနှင့် စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုအလုပ်အကိုင် ရှားပါးမှု နှင့်ဆက်စပ်၍ အစိုးရ၏ စီမံခန့်ခွဲမှု ညံ့ဖျင်းမှုကြောင့်လော၊ ပြည်တွင်းစစ်၏ ဂရုမရိုက်မှုကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းလော သို့မဟုတ် မိမိတို့၏ ရရှိနေသော ပညာရေးအရည်အချင်း ညံ့ဖျင်းမှု ကြောင့်သာလျှင် အလုပ်အကိုင်ရရှိရန် ခက်ခဲနေခြင်းလော စသော အတွေးပေါင်းများစွာဖြင့် မေးခွန်း များထုတ်ကာ ဖော်ပြလိုက်၊ အဖြေရှာ ဆွေးနွေးဖြစ်ကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။

ထိုသို့သော နိုင်ငံရေး တန်းတူညီမျှမှု မရှိခြင်း အကြောင်းအရာများအား တက္ကသိုလ်ကျောင်းသူ၊ ကျောင်းသား များ မည်သို့မည်ပုံ ပြောဆိုဆွေးနွေးဖြစ်ကြောင်းကို “ကျွန်တော်တို့ မြန်မာနိုင်ငံ စတင်ဖြစ်ပေါ်လာရတဲ့ အကြောင်းကလဲ တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေး Federal ပေါ့၊ ခုဟာကြီးက သူတို့ ပြောနေတဲ့ (Burma Prosper)

ပြည်မကြီးမှာပဲ အရမ်းကြီးကောင်းနေတော့ အဆင်မပြေဘူး။ ကျွန်တော်တို့ဘက် (ကချင်ပြည်နယ်) မှာ ကျတော့ အဆင်မပြေဘူးလေနော်။ ကျွန်တော်တို့မှာ တန်းတူညီမျှအခွင့်အလမ်း မရှိဘူးဆိုတဲ့အချက် တစ်ချက်၊ အဲ့အကြောင်းသွား ဆွေးနွေးဖြစ်ပါတယ်။ အဲ့တန်းတူညီမျှမှု မရှိတဲ့အကြောင်းလေးကို သူငယ်ချင်း တွေနဲ့တွေ့တဲ့ခါမှာ အများကြီးမဟုတ်ဘဲနဲ့ ဒီပညာရေးပိုင်း လေးမှာပဲ ဆက်စပ်ပြီးတော့ ပိုပြီး ဆွေးနွေး ဖြစ်ပါတယ်” ဟူ၍ ဤသုတေသနအတွက် မေးမြန်းရာတွင် ရှင်းလင်းပြောပြခဲ့သည်။ စိတ်ဝင်စားဖွယ်ရာ အချက်တစ်ချက်ဖြစ်သော ကချင်ပြည်နယ်ရှိ တက္ကသိုလ်များ၏အကြောင်း ပြောဆိုကြ ရာ၌ ရန်ကုန်၊ မန္တလေး အစရှိသောမြို့ကြီးများမှ တက္ကသိုလ်များနှင့် နိုင်းယှဉ်လျှင် မိမိတို့ ပြည်နယ်ရှိ တက္ကသိုလ်များ၏ အဖက်ဖက်မှ နှိမ့်ကျနေမှု တို့အား ပြောဆိုဆွေးနွေးကြရာမှ ဆက်နွယ်ကာ မိမိတို့၌ တန်းတူညီမျှအခွင့်အရေးများ မရရှိခြင်း၊ ဗဟိုမှ ချုပ်ကိုင်ချယ်လှယ်မှု များပြားနေခြင်း၊ ပြည်နယ်တွင်း တည်ငြိမ်မှု မရှိခြင်း၊ နိုင်ငံရေးပါတီများ အကြောင်းနှင့် အခြားသောနိုင်ငံရေး အကြောင်းအရာ များဆက်စပ်၍ ပြောဆိုဆွေးနွေးဖြစ်ကြသည်။

သို့ပေမယ့်လည်း နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ပြောဆိုဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်လျှင် ဖမ်းဆီး ထောင်ချခြင်း၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများခံရခြင်း၊ ပညာဆည်းပူးခြင်းမှ ရာသက်ပန် ထုတ်ပယ် ခံရခြင်း၊ အခန့်မသင့်လျှင် အသက်အိုးအိမ်များပင်လျှင် ဆုံးရှုံးရခြင်း စသော အုပ်ချုပ်မှု အာဏာပိုင် တို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်များကြောင့် ၎င်းအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ လွတ်လပ်စွာ ပြောဆို ဆွေးနွေးရန် အလွန်ပင်ခက်ခဲသည်သာမက မဝံ့မရဲ ဖြစ်နေကြရသည်။ ထို့သို့သော အကြောင်းအရာ များကြောင့် နိုင်ငံရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပြောဆို ဆွေးနွေးမှုအလွန်နည်းပါးကြောင်းအား ဤသုတေသန အတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပြန်လည် ဖြေကြားသူ တစ်ဦးမှ “ဒါပေမဲ့ နိုင်ငံရေးအကြောင်း ပြောကြရင် ဖမ်းဆီးတာတွေ ရှိတယ် ဆိုပြီး ဟိုအရင်က ကိစ္စတွေကို တွေးပြီး ကြောက်ကြတော့ သိပ်မပြောကြဘူး။ အချင်းချင်းပြောကြရင်တောင် ဘေးပတ်ဝန်းကျင်ကို တစ်ချက် ကြည့်ရတယ်” ဟူ၍ နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်းအရာများအား လွတ်လပ်စွာပြောဆို ဆွေးနွေးရန် ခက်ခဲမှုအား ပြောပြခဲ့သည်။

၄.၂။ နိုင်ငံရေးပါဝင်လှုပ်ရှားမှုအပေါ် တုံ့ပြန်ချက်များ

ပြည်ထောင်စုသမ္မတမြန်မာနိုင်ငံတော်တွင် နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်လှုပ်ရှားမှုနှင့် ပတ်သက်လာလျှင် အငြင်းပွား ဖွယ်ရာ ကိစ္စရပ်တစ်ခု အဖြစ်ရှိနေသည်မှာ လွန်ခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်များစွာမှ ယနေ့ထိတိုင်ပင်ဖြစ်သည်။ ထို့အတူ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ သူတို့၏ နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင်လှုပ်ရှားမှု အခန်းကဏ္ဍမှာလည်း ကန့်သတ် တားဆီးမှုမြောက်များစွာနှင့် ရင်ဆိုင်နေကြရသည်မှာ ယခုတိုင်ပင် ဖြစ်သည်။ ဥပမာအားဖြင့် - တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ သူတို့ နေဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားရန်သင့်သည်၊ မသင့်သည် ဟူသော မေးခွန်းမှာလည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ သူတို့ကြားသာမက ပြည်သူလူထုများ အကြား၌လည်း မကြာခဏ ထွက်ပေါ်လာ လေ့ရှိသော မေးခွန်းများမှ အရေးကြီး သောမေးခွန်းတစ်ခုဟု ဆိုလျှင် မှားနိုင်မည်မထင်ပါ။

ဤသုတေသနအတွက် လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်းမှရရှိလာသောတွေ့ရှိချက်များအရ နိုင်ငံရေးတွင်ပါဝင် လှုပ်ရှားမှုဆိုရာတွင်လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏ တည်ဆဲဥပဒေများနှင့်အစိုးရ အဆက်ဆက်က တရားစွဲဆိုဖိနှိပ်မှု များ ရှိသော်လည်း နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားသူများကို လေးစားအားကျလျှက်ရှိ ကြောင်းကို တွေ့ရ သည်။

လက်ရှိမြန်မာနိုင်ငံ၏ တည်ဆဲဥပဒေများအရ သော်လည်းကောင်း၊ အစိုးရအဆက်ဆက်၏ နိုင်ငံရေး လှုပ်ရှားသူများအား အရေးယူထောင်ချ၊ ပြစ်ဒဏ်ချမှတ်ခဲ့ခြင်း မှတ်တမ်းများကြောင့် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအနေဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခြင်းအား ထောင် နှုတ်ခမ်းပေါ်၌ လမ်းလျှောက်ရသော အလုပ်အဖြစ် ခံယူထားကြသည်မှာ ဆယ်စုနှစ်များစွာ ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော အခြေအနေများကြားမှ လုပ်ရဲကိုင်ရဲ၊ ပြောရဲဆိုရဲသော သူများအား တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ များမှ အလွန်ပင်လေးစားကြသည်ကိုလည်း ဤသုတေသနမှ တစ်ဆင့် လေ့လာဆန်းစစ် တွေ့ရှိရသည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများမှ မိမိကိုယ်၌ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှု မရှိသော်ငြားလည်း နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားနေသော သက်တူရွယ်တူ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအပေါ် လေးစားအားကျခြင်းနှင့်အတူ များစွာ ဂုဏ်ယူနေကြကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ထိုမျှသာမက မိမိကိုယ်တိုင် ပါဝင်လှုပ်ရှားမှု မပြုလုပ်နိုင်သည့်အခါတွင်လည်း ပါဝင်လှုပ်ရှားနေသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများကို တိုက်ရိုက်သော်လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်းအားပေး၊ အားမြှောက်ကာ တတ်နိုင်သမျှ အားပေးထောက်ပံ့မှုများ ပြုလုပ်လျက်ရှိ ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။

မြန်မာ့နိုင်ငံရေး၌လည်း လူငယ် လူရွယ်များဖြစ်သော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏အမြင် များအား ပြောဆိုဆွေးနွေး အကြံပေးတင်ပြမှုများမှာလည်း အလွန်အရေးပါသည်သာမက ထိုသို့ပြုလုပ်ခြင်း သည်လည်း နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားမှုတစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော လူငယ်များ၏ ပြောဆိုဆွေးနွေး

အကြံပေးတင်ပြမှုများအား ပါတီအတွင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ အဖွဲ့အစည်း အမျိုးမျိုး၌သော်လည်းကောင်း လူကြီးများမှ အသိအမှတ်ပြုကာ သေချာစွာ မျှတမှုရှိစေရန် လုပ်ဆောင်သင့်ကြောင်း၊ ထိုမှသာလျှင် လူကြီး၊ လူငယ် နှစ်ဖက်၏ အမြင်ဖြင့် ပိုမို၍ အဓိပ္ပာယ် ပြည့်စုံသော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများအား လုပ်ဆောင်နိုင်မည်ဟု တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများမှ ယုံကြည်နေကြကြောင်း ဤသုတေသနမှတစ်ဆင့်လေ့လာ ဆန်းစစ် တွေ့ရှိ ရသည်။

ထိုသည်သာမက တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများ၌ အများအားဖြင့် အသုံးချခံ အဆင့်မျှသာ သတ်မှတ်ခြင်းခံရကာ လက်တွေ့ အကောင်အထည် ဖော်ဆောင်ရာ၌ အမှန်တကယ် ပါဝင်စေမှု အလွန်ပင်အားနည်းလျှက်ရှိသည်။ ထိုသို့သော အကြောင်းအရာများကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ ခံစားချက်အား “အခုအခြေအနေနဲ့ဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့က နိုင်ငံရေးမှာ အနစ်နာခံရမယ့် မျိုးဆက်ဗျာ။ ဒီထက်ကောင်းဖို့အတွက် ကျွန်တော်တို့တွေ အနစ်နာခံရအုံးမယ်၊ စံစားရမယ်မျိုးဆက် မဟုတ်သေးဘူးဗျာ” ဟူ၍ လက်ရှိဖြစ်ပျက်နေသော အခြေအနေအပေါ် သုံးသပ်၍ ပြောပြခဲ့သည်။

၅။ နိုင်ငံရေးအသိအမြင်

၅.၁။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအမြင်

ကချင်ပြည်နယ်ရှိ တက္ကသိုလ်ကျောင်းများတွင် ပညာလေ့လာဆည်းပူးနေသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ နိုင်ငံရေးအား နားလည်သဘောပေါက်မှုသည်လည်း ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် ဖော်ဆောင်ရာ၌ အလွန်ပင် အရေးကြီးသည်။ ခေတ်သစ် မြန်မာ့သမိုင်းနှင့် နိုင်ငံရေးတွင် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ ကြီးမားသော အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်လှုပ်ရှား ခဲ့ခြင်း သာဓက များလည်းရှိသည်။ ဤသုတေသနတွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ လက်ရှိနိုင်ငံရေးအမြင်အား သုံးသပ်ကြည့် ပါက အုပ်ချုပ်ခွင့်ရှိ အာဏာပိုင်အစိုးရအပေါ်ယုံကြည်မှု အားနည်းခြင်း၊ နိုင်ငံရေး အခြေခံသဘော တရားများ၊ ဒီမိုကရေစီနှင့် ပတ်သက်သောအကြောင်း အရာများအား သိရှိနားလည်မှုတွင်နှင့် လူငယ်တစ်ရပ်လုံး နိုင်ငံရေးတွင် အားတက်တရော ပါဝင်လှုပ်ရှားမှုတွင် အားနည်းခြင်းများ ရှိကြောင်းကို လေ့လာတွေ့ရှိရပါ သည်။ ထို့ကြောင့် တက္ကသိုလ် ကျောင်းများတွင် ဒီမိုကရေစီ တန်ဖိုးအား မြှင့်တင်ပေးသော အလေ့အကျင့်၊ အလေ့အထများကို များစွာဖန်တီးပေးရန် များစွာလိုအပ်ကြောင်းကိုလည်း တွေ့ရမည် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင်

မတူကွဲပြားသော နောက်ခံသမိုင်း၊ ယဉ်ကျေးမှု၊ ခံယူချက်များ၊ အမြင်များကို နားလည်လက်ခံ လှူအသိုင်း အဝန်းတွင် သဟဇာတဖြစ်အောင်နေထိုင်တတ် အလေ့အထများ ကိုလည်း မြှင့်တင်ပေးရန်လိုအပ်ပါသည်။

တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၌ ကြီးမားသောစွမ်းဆောင်နိုင်မှု အင်အားရှိခြင်းကြောင့်နိုင်ငံရေး တွင် ပါဝင်ပတ်သက်လှုပ်ရှား သင့်ကြောင်း သို့သော်လည်း အစွန်းရောက်သူများကဲ့သို့ လုပ်ဆောင်ရန် မသင့်ကြောင်း စသော ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ဤသုတေသနအတွက် မေးမြန်းခြင်းအား ပြန်လည် ဖြေကြားရာ၌ “နိုင်ငံရေးကဏ္ဍမှာ ကျောင်းသားတစ်ယောက်အနေနဲ့ ပါဝင်လှုပ်ရှား ဖို့ကောင်းတယ်။ ဘယ်လိုလဲဆိုတော့အခွင့်ထူးခံ တွေလဲဖြစ်တာပေါ့။ ပြီးရင် မြန်မာနိုင်ငံခေတ် အဆက်ဆက်မှာ နိုင်ငံရေးကို အပြောင်းအလဲ၊ အရွေ့တစ်ခုကို လုပ်ပေးတာ ကျောင်းသား တွေပဲဆိုတော့ ကျောင်းသားတွေ နိုင်ငံရေးမှာ ပါဝင်တာက ကောင်းတယ်။ လုပ်တဲ့ အခါမှာလည်း အစွန်းမရောက်ဖို့တော့လိုတာပေါ့” ဟူ၍ ပြောပြခဲ့သည်။ ထို့အပြင် လက်ရှိမြန်မာ့နိုင်ငံရေးတွင် လူငယ်များအား လက်တွဲခေါ်ဆောင် နေရာပေးမှု အားနည်းခြင်း၊ အုပ်ချုပ်ခွင့်အာဏာပိုင် အစိုးရမှလည်း ယုံကြည်မှုကင်းမဲ့ခြင်း၊ အချင်းချင်း လေးစားမှု ကင်းမဲ့နေခြင်း စသော ပြဿနာများ ဖြစ်ပျက်တည်ရှိလျက်ရှိကြောင်းအား ဤသုတေသန အတွက် မေးမြန်းရာ၌ “ဒါတွေကြတော့ လက်ရှိအစိုးရတို့၊ မြန်မာနိုင်ငံမှာရှိတဲ့ အုပ်ချုပ်ရေး အာဏာပိုင်အပိုင်းက ကျောင်းသားတွေကို လက်မခံ နိုင်ဘူး။ ဒီကျောင်းသားတွေက လူငယ် ဖြစ်နေတယ်၊ သူတို့မှာ လုပ်ချင်စိတ်တွေ အပြည့်ရှိတယ်၊ လုပ်နိုင်စွမ်း လည်းရှိတယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီ (Senior) လူကြီးတွေ၊ ဒီနိုင်ငံတော်အစိုးရတွေက မယုံဘူး။ လူငယ်တွေ/ ကျောင်းသားတွေကို မယုံတာ ကြောင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက် အလုပ်လုပ်လို့ မရဘူး” ဟူ၍ တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့မှ လက်ရှိ ဖြစ်ပျက်ကြုံတွေ့နေရသော နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားနိုင်မှု အခြေအနေအား အားမလို အားမရ ဖြစ်နေပုံကို ပြောပြခဲ့ကြသည်။

ဤသုတေသနအတွက် တွေ့ဆုံမေးမြန်းရာတွင် ပြန်လည်ဖြေကြားသူတစ်ဦးမှ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ အနေဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားခြင်းမပြုနိုင်သည် ရှိသော်ငြားလည်း အနည်းဆုံး၎င်း၏ အခြေခံ သဘောတရားများအား နားလည်သဘောပေါက်သည်အထိ ကြိုးစား လေ့လာသင်ယူသင့်ကြောင်းကို “မပါဝင်နိုင်ရင်တောင် လေ့လာသင့်တယ်လို့ထင်တယ် နိုင်ငံသား မှန်ရင် နိုင်ငံရေးတော့နားလည်သင့်တယ် လို့ထင်တယ်” ဟူ၍ သူ၏ထင်မြင်ယူဆချက်အား ဝေမျှခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ငယ်ရွယ်စဉ်မှစ၍ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားမှသာလျှင် အလေ့အကျင့် တစ်ခု အဖြစ်သို့ပြောင်းလဲလာမည် သာမက ၎င်းနှင့်ပတ်သက်သည့် အတွေ့အကြုံနှင့် အသိပညာများ ပိုမို၍တိုးလာမည်ဖြစ်ကြောင်းကို ဤသုတေသနအတွက် မေးမြန်းရာတွင် လက်ခံဖြေကြားသူမှ “လူကြီးဖြစ်မှ ထလုပ်ရင်တော့ ဒီလိုတွေ့ခေါ်တဲ့ အပိုင်းမှာ သိပ်ပြီးစဉ်းစား နိုင်တာမျိုး မရှိဘူးပေါ့။ ဒါကြောင့် ငယ်ငယ်ကတည်းက ဒီနိုင်ငံရေးကို စိတ်ဝင်စားမယ်ဆိုရင် ဒါဟာ အလေ့အကျင့်တစ်ခု ဖြစ်သွားတယ်ပေါ့။ တဖြည်းဖြည်းကြီးလာလေ နိုင်ငံရေး မှာပိုပြီး ထဲထဲဝင်ဝင်ရှိမယ်။ ပြီးတော့ဆင်ခြေ

သုံးသပ်နိုင်မယ်၊ တိုးတက်အောင်လုပ်နိုင်မယ်ပေါ့။ ဒါကြောင့်မို့ တက္ကသိုလ် ကျောင်းသားတွေကလဲ နိုင်ငံရေးမှာ ပါဝင်သင့်ပါတယ်။” ဟူ၍ သူ၏အမြင်နှင့်ခံယူချက်အား ပြောပြခဲ့သည်။

ထို့အတူ ကျောင်းများတွင်လည်း ဒီမိုကရေစီနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်းအရာများအား ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများကို သင်ကြားပေးမှသာလျှင် ဒီမိုကရေစီနိုင်ငံရေးစနစ်၊ ကောင်းမွန်တဲ့ စီမံအုပ်ချုပ်မှုစနစ်တွေ ကို ဖော်ဆောင်ရာ၌ မိုပိုမြန်ဆန်အကျိုးရှိမည် ဖြစ်သည်။ ပြည်သူများ သိကျွမ်းနားလည်မှု မရှိသော စနစ်တစ်ခုအား သင်ကြားပြသပေးမှု မရှိပဲ ရှေ့ဆက်နေမည်ဆိုလျှင် ထိုစနစ်အားတတ်ကျွမ်းသူ လူအချို့မှ အခွင့်အရေးယူကာ မိမိအကျိုးအတွက် အသုံးချ သွားနိုင်သည် သာမက ပိုမို၍ဆိုးရွားသော အဖြစ်များ နိုင်ငံတစ်ဝန်း ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည် (Yoldas, 2015)။ ၎င်းအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ ဤသုတေသန အတွက် မေးမြန်းရာ၌ “ပြီးတော့ သူတို့ဒီမိုကရေစီစနစ်ကို ခေါ်ဆောင် သွားမယ်ဆိုရင် ဒီမိုကရေစီမှာတော့ ဒီ Human Right ကအပြည့်အဝရှိရမယ်ပေါ့။ အဲဆိုရင် သူတို့အစကတည်းက ကျွန်တော်တို့ တွေကို ဘာလို့ Human Right ဆိုတာကို ယဂနုဏရှင်းရှင်းလင်းလင်း သိအောင် မသင်ခဲ့ဘဲနဲ့ ဒီလူ့အခွင့်အရေးတွေ ဘာတွေရှိ တယ် ပြောပြီးသွားလို့ကတော့ သက်ရောက်မှုက ရှိနိုင်မလားပေါ့။ အဲကြောင့် သူတို့ဒီမိုကရေစီ ကိုသွားချင် တယ် ပြည်သူတွေကို တကယ်ချစ်တယ်ဆိုရင် ဒီခွင့်အရေးတွေကို ကျောင်းမှာကတည်းက သူတို့ သင်ပေး သင့်တယ်ထင်တယ်။ အဲကြောင့် ပညာရေးဝန်ကြီးဆီ ရောက်မယ်ဆိုရင် ကျောင်းမှာဒီအခွင့်အရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး၊ ဒီမိုကရေစီတွေကိုပေါ့ သင်ပေးစေချင်တယ်လို့တောင်း ဆိုတယ်ပေါ့။” ဟူ၍ ပြန်လည် ဖြေကြားသူမှ သူ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များကို ပြောပြခဲ့ခြင်း သာမက ပညာရေးဝန်ကြီး ဌာန ကိုလည်း တောင်းဆိုခြင်းဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးဟူသည်မှာ မိမိနှင့်ဆက်စပ်နေသော ပတ်ဝန်းကျင်၊ အလုပ်အကိုင်၊ စီးပွားရေး၊ လူမှုရေး၊ ပညာရေး စသောအကြောင်းအရာများ ပါဝင်ပတ်သက် ဆက်စပ်နေသည်ကို ငြင်းဆို၍ ရမည် မဟုတ်ပါ။ ထို့ကြောင့် မိမိတို့၏ နိစ္စဓူဝ ပြောဆို ပြုမူဆောင်ရွက်များ သည်လည်း တစ်နည်းမဟုတ် တစ်နည်းဖြင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်နေသည် ကိုသတိပြုမိသင့်သည်။ ထိုအကြောင်းအရာနှင့် ပတ်သက်၍ တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ သာမက အများပြည်သူလူထုများသည်လည်း သိရှိနားလည်သင့်ကြောင်းအား လက်ခံဖြေကြားသူတစ်ဦးမှ “ကျွန်တော်နားလည်တာကတော့ ဆန္ဒပြတာ၊ ပါတီဖွဲ့တာတွေ၊ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်၊ နိုင်ငံရေးပါတီတွေဖွဲ့တဲ့အရာကိုပဲ နိုင်ငံရေးလို့ မခေါ်ဘူးလို့ ထင်တယ်ပေါ့။ ကိုယ့် နိုင်ငံကောင်း ဖို့အတွက် စဉ်းစားပြီးအလုပ်လေးတစ်ခု လုပ်လိုက်တာလဲ နိုင်ငံရေး လုပ်တာပဲပေါ့။ ကိုယ့်နိုင်ငံကောင်းဖို့ ကောင်းကျိုးတစ်ခု လုပ်လိုက်တာကလဲပဲ နိုင်ငံရေးလို့ပဲမြင်ပါတယ်။ သူများလိုမျိုး လိုက်အော်နေမှ နိုင်ငံရေး လုပ်တာမဟုတ်ဘူးပေါ့။ ပြီးတော့ ကိုယ်ဝန်ထမ်းဖြစ်လာပြီဆိုရင်လဲ နိုင်ငံအတွက်ဘယ်လိုမျိုး အကောင်းဆုံး ဖြစ်အောင် ပေးဆပ်မယ် ဆိုတာကလဲ နိုင်ငံရေးပဲပေါ့” ဟူ၍ သူ၏ နိုင်ငံရေးခံယူချက်အား ရှင်းလင်း ပြောပြ ခဲ့သည်။

သို့သော်လည်း နိုင်ငံရေးမှာ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများနှင့် ဆက်စပ်မှုမရှိ ဟူ၍ ခံယူထားကြ သူများလည်းများစွာရှိနေကြောင်း ဤသုတေသန ပြန်လည်လက်ခံဖြေကြားသော အဖြေများအားလေ့လာ ဆန်းစစ်ခြင်းအားဖြင့် တွေ့မြင်သိရှိရပါသည်။ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတစ်ဦး အနေဖြင့် ကျောင်းစာကိုသာ လေ့လာဆည်းပူးသင့်ကြောင်း၊ ကျောင်းစည်းကမ်းအား အပြည့်အဝ လိုက်နာသင့်ကြောင်း၊ အပြင်လောက၌ ဖြစ်ပျက်နေသော နိုင်ငံရေးကိစ္စများအား ကျောင်းတွင်းသို့ ယူဆောင် မလာသင့်ကြောင်းနှင့် နိုင်ငံရေးမှာ မိမိတို့ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ များနှင့် မသက်ဆိုင်သော အရာဖြစ်ကြောင်းစသော မတူညီ ကွဲပြားသော ခံယူချက် အမြင်များ သည်လည်း ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများစွာ၌ ခိုင်မာစွာရှိ နေသေးကြောင်းအား “ကျွန်တော်တို့ ကျောင်းမှာက နိုင်ငံရေးနဲ့ပတ်သက်တဲ့ အကြောင်းအရာတွေလည်း မသင်ဘူး၊ ပြီးတော့ နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုမှာလည်း မပါဝင်ခိုင်းဘူးလေ။ ဘာကြောင့်လဲဆိုတော့ ကျွန်တော်တို့နဲ့ မသက်ဆိုင်ဘူးလို့ပဲ ခံယူထားတာလေ။ ငယ်ကတည်းကလဲ မလေ့လာဘူးလေ။ Social Media တွေမှာတွေ့ရင်တောင် ကျော်လိုက်တာများတယ်။ ကိုယ်နဲ့မဆိုင်သလိုပဲနေတယ်။ ကျောင်းစာတွေကို ကောင်းကောင်းကြိုးစားဖို့ကပဲ အဓိကကျတာပေါ့” ဟူ၍ သူ၏ ထင်မြင်မှုနှင့် ခံယူချက်အား ရှင်းလင်း ပြောပြခဲ့သည်။

၅.၂။ လက်ရှိအုပ်ချုပ်မှုစနစ်နှင့် ဒီမိုကရေစီ အဓိပ္ပာယ်ဖော်ဆောင်မှု

ယခုလက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံ၏အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သည် စစ်အုပ်ချုပ်ရေးမှ ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်သို့ ကြိုးစားပြောင်းလဲနေသည်ကို မျက်မြင်ကိုယ်တွေ့ တွေ့ကြုံနေကြရပါသည်။ ၂၀၁၀ ခုနှစ်မှ စတင်ကာ ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အား ပြန်လည်စတင်ပြောင်းလဲ ကျင့်သုံးနေပြီဖြစ်သော်လည်း လိုအပ်ချက်များ မြောက်များစွာ ရှိနေသည်မှာလည်း ငြင်းဆန်၍မရသော အချက်တစ်ချက်ပင်ဖြစ်သည်။ ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအနေဖြင့် မိမိတို့၏ အတွေးအခေါ်၊ ယူဆချက်၊ ထင်မြင်မှုများအား လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော် ပြောဆိုခွင့်အားအစိုးရမှသော်လည်းကောင်း၊ ကျောင်းဆရာ/ဆရာမနှင့် အာဏာပိုင်များမှသော် လည်းကောင်း အဆင့်ဆင့် ပိတ်ပင်ခြိမ်းချောက်မှုများ ပြုလုပ်မည် ဆိုပါက အင်မတန်မှလွဲမှားသော အချက်ပင်ဖြစ်ပါသည်။ မိမိ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်များအား ဥပဒေနှင့်အညီ လွတ်လပ်စွာ ထုတ်ဖော်ပြောဆို လုပ်ဆောင်ခွင့်များ ရှိသော်ငြားလည်း လက်တွေ့တွင်မူ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ပြဋ္ဌာန်းချက်တစ်ခု အဖြစ် ပါရှိနေပြီး အပြည့်အဝ အသုံးပြုနိုင်ခွင့် မရှိခြင်းအပေါ် အငြင်းအခုံများစွာလည်း ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိသည်။ ပြည်သူ့ရဲများအပေါ် ယုံကြည် အားကိုးထိုက်သော ထင်မြင်ယူဆချက် အားနည်းနေကြောင်းကို သုတေသန တွင် ပါဝင်သူတစ်ဦးက “ရဲတွေ လိုက်ကြည့်တာကလည်း ပြည်သူ့ကို ကာကွယ်တာမဟုတ်ပဲ အမှားဘာရှိလဲ၊ ရှိရင် အရေးယူဖို့ပဲလိုက်နေ တယ်လို့မြင်ပါတယ်” ဟူ၍ပြန်လည်ဖြေကြားသူမှ သူ၏ထင်မြင်မှုအား ပြောပြခဲ့သည်။ ထို့အပြင်

ပြည်သူလူထုများနှင့် ဒီမိုကရေစီစနစ် အကျွမ်းတဝင်မဖြစ်သေးသော အချက်မှာလည်း ဒီမိုကရေစီ ဖော်ဆောင်ရာတွင် အလွန်ပင်ခက်ခဲသော အဟန့်အတားတစ်ခုဖြစ်နေသည်။ ထိုသို့ ဒီမိုကရေစီစနစ်အား မသိရှိမှုနှင့် နားလည်မှု အားနည်းခြင်းတို့မှာလည်း ပြည်သူတို့၏ ပညာရေး၊ လူမှုရေး၊ ဘာသာရေးနှင့် ပြည်သူတစ်ဦးခြင်းစီ၏ တွေးတောကြံဆပုံတို့အား ဆယ်စုနှစ်များစွာ စစ်အစိုးရအလိုကျ စနစ်တကျ ပုံစံသွင်းခဲ့ခြင်းကြောင့် ဟူ၍အကြောင်းပြု၍ တထစ်ချ ပြောဆိုနိုင်သော်ငြားလည်း ယခုအချိန်မှာမူ အများ ပြည်သူလူထုဆိုင်ရာနိုင်ငံရေး အသိပညာပေး သင်ကြားမှုနှင့် ဟောပြောမှုများ အားနည်းခြင်း၏ အကျိုးဆက် အဖြစ် ယူဆနိုင်ပါသည်။

နိုင်ငံသားအခွင့်အရေး ရရှိမှုသည်လည်း ဒီမိုကရေစီစနစ်တွင် အလွန်အရေးပါသော အကြောင်းအရာ တစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသားတိုင်းသည်လည်း နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးအား အပြည့်အဝရရှိရန် အလွန်ပင် အရေးကြီးလှပါသည်။ ထိုနိုင်ငံသားအခွင့်အရေးအား မြန်မာနိုင်ငံသားများက အပြည့်အဝ ရရှိမှုသာလျှင် ပြည်သူ ပြည်သားများသည်လည်း ဒီမိုကရေစီစနစ်၏ ကောင်းကျိုးအနှစ်သာရအား ကောင်းစွာ ခံစားနိုင်ကြမည် သာမက နိုင်ငံတော်အစိုးရသည်လည်း ပြည်သူတို့၏ ယုံကြည်မှုကို အပြည့်အဝရရှိမည်မှာ ဧကန်မလွဲပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ပေမယ့် မြန်မာနိုင်ငံတွင်မူ နိုင်ငံသား အခွင့်အရေးအား နိုင်ငံသားများ အပြည့်အဝရရှိ နေပါသည်ဟု တစ်ထစ်ချပြောဆို လက်ခံ ယုံကြည်နိုင်ရန် အလွန်ပင်ခက်ခဲလျှက်ရှိပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံသား တစ်ယောက်၏အခွင့်အရေး ပတ်သက်၍ ကချင်ပြည်နယ်ရှိ တက္ကသိုလ်များ၌ ပညာလေ့လာ ဆည်းပူးနေ သော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ မည်မျှသိရှိ နားလည်ထားသည်ကို ဤသုတေသန အတွက် မေးမြန်းရာတွင်လည်း “ရှင်းရှင်းပြောရင် ကိုယ်က မြန်မာနိုင်ငံသားဆိုရင်တောင် ကိုယ့်မှာ ဘာအခွင့်အရေးရှိ နေမှန်းကိုမသိတာပေါ့၊ ကိုယ်ဘယ်လို အခွင့်အရေးတွေကို ဘယ်လိုယူရတယ်ဆိုတာ လဲမသိဘူး။ မသိဘူး ဆိုတာကလဲချပြပေးတာမျိုးလဲ မရှိဘူး၊ ကျွန်တော်မလေ့လာ လို့လဲဖြစ်နိုင်တာပေါ့” ဟူ၍ နိုင်ငံသား တစ်ယောက်၏ အခွင့်အရေးအား ဂဗနဏ သေချာစွာမသိရှိကြောင်းနှင့်လေ့လာရန် အခွင့်အရေးတို့သည် လည်း အလွန်နည်းပါး ခဲ့ကြောင်းကို ပြန်လည်ပြောပြခဲ့သည်။

၆။ အတားအဆီး၊ အခက်အခဲများနှင့် နိုင်ငံရေးပါဝင်မှု အခွင့်အလမ်း

၆.၁။ အမျိုးမျိုးသော ဖိအားပေးမှု

နိုင်ငံရေးကဏ္ဍတွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ ပါဝင်နိုင်မှုသည်လည်း ဒီမိုကရေစီ စနစ်အား ဖော်ဆောင်ရာတွင် အလွန်ပင်အရေးပါသော ပူးပေါင်းပါဝင်မှု တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်သည်။ သို့သော် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ နိုင်ငံရေးတွင် လွတ်လပ်စွာ ပူးပေါင်း ပါဝင်ဆောင်ရွက်ခွင့် ရရှိမှုအား အစိုးရမှ သော်လည်းကောင်း၊ အဖွဲ့အစည်း အမျိုးမျိုးမှ သော်လည်းကောင်း၊ လူကြီးမိဘများမှသော် လည်းကောင်း၊ ပတ်ဝန်းကျင်မှ သော်လည်းကောင်း ပိတ်ပင်တားဆီးမှုများကဲ့သို့သော ဖိအားပေးမှုများ ပြုလုပ်မည်ဆိုလျှင် ဒီမိုကရေစီစနစ်အား ဖော်ဆောင်ရာတွင် ပြည်သူအတွက်၊ နိုင်ငံတော်အတွက် မည်သို့မျှ ကောင်းကျိုးရရှိမည် မဟုတ်ပါ။ သမိုင်းတွင်သော်လည်းကောင်း၊ ယခုလက်ရှိ၌ သော်လည်းကောင်း တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်၍ လွတ်လပ်စွာပြောဆိုပါဝင်နိုင်မှုတွင် အားနည်းနေကြောင်း အထင်းသားပင်ဖြစ်ပါသည်။

ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များနှင့် ဆရာ/မ များ၏ ဖိအားပေးမှုပြောဆိုမှုများသည်လည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအတွက် နိုင်ငံရေးတွင် လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှား ပတ်သက်နိုင်ရန် လွန်စွာခက်ခဲသော အတားအဆီးတစ်ခု အဖြစ်တည်ရှိနေသည်။ မည်ကဲ့သို့သော နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုတွင်မဆို ပါဝင်ပတ်သက်မိသော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ အနေဖြင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းအုပ်ချုပ်ရေး ဆိုင်ရာအာဏာပိုင်များမှ စစ်ဆေးမေးမြန်းဖိအားပေးခံရခြင်း၊ ခံဝန်ချက်လက်မှတ်ထိုးရခြင်း၊ မိမိရရှိသော ရမှတ်များ ဖြတ်တောက် လျှော့ချခံရခြင်း၊ ကျောင်းတက်ရောက်ခွင့်ပိတ်ပင်ခံရခြင်း၊ အဆိုးဆုံးအနေဖြင့် ရာသက်ပန်ကျောင်းမှ ထုတ်ပယ်ခံရနိုင်ခြင်း စသော အတားအဆီးနှင့် ဖိအားပေးမှုများကြောင့် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးတွင် လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှား၊ ပတ်သက်နိုင်ရန် အလွန်ပင် ခက်ခဲ စေပါသည်။

ထို့အပြင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ မိဘများ၏ ဖိအားပေးမှုမှာလည်း နိုင်ငံရေး၌ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှား ပတ်သက်နိုင်ရန်အတွက် တိုက်ရိုက် အကျိုးသက်ရောက်မှု ရှိနေပြန်သည်။ မိမိတို့၏ သား၊ သမီးများအား နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက်ခွင့်မပြုခြင်း၊ လူထု လှုပ်ရှားပွဲများသို့ သွားရောက်ရန် ကန့်ကွက်ခြင်း စသော ကန့်သက်ချက်များကြောင့် နိုင်ငံရေးတွင် လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားနိုင်ရန် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအတွက် လွန်စွာခက်ခဲ နေခြင်းဖြစ်သည်။

သို့သော်လည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများမှ မိဘနှင့် ဆရာ/ဆရာမတို့အား သေချာစွာ နားလည် သည်အထိ ဆွေးနွေးရန် လိုအပ်ကြောင်း ဤသုတေသနအတွက်ဖြေကြားသူ တစ်ဦးမှ "မိဘကိုသေချာ နားလည်အောင်ဆွဲခေါ်ရမယ်ပေါ့။ ဆရာ/မတွေ တားမြစ်တဲ့ အခါမှာလည်း သူတို့ကို တားမြစ်တာကို ဆန့်ကျင်တာမဟုတ်ပဲနဲ့။ ဟုတ်ကဲ့လို့ပြောပြီး ဆွဲခေါ်သွားရမှာပေါ့။ ကိုယ့်ကို မထောက်ခံတဲ့ သူကို

ကိုယ်ဘယ်လို ဆွဲဆောင်သွားမလဲဆိုတာက ကိုယ်နည်းပျူဟာကို ကောင်းကောင်းအသုံးချဖို့ လိုတာပေါ့” ဟူ၍ အတွေ့အကြုံအချို့အား ပြောပြခဲ့သည်။

ထို့အပြင် မိမိနေထိုင်ရာပတ်ဝန်းကျင်၏ ဖိအားပေး ခြိမ်းခြောက်မှုသည်လည်း တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအတွက် နိုင်ငံရေးတွင် လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားနိုင်ရန် အတွက် ကြီးမားသော အတားအဆီး (သို့မဟုတ်) စိန်ခေါ်မှု တစ်ရပ်ပင်ဖြစ်နေသည်။

မိမိနေထိုင်ရာ ရပ်ကွက်မှ အုပ်ချုပ်မှုအာဏာပိုင်တို့၏ ဖိအားပေး ခြိမ်းခြောက်ပြောဆိုမှုများကြောင့် နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားနိုင်ရန်အတွက် တက္ကသိုလ်ကျောင်း၊ ကျောင်းသူတစ်ဦးအနေဖြင့် လွန်စွာခက်ခဲ ကြောင်းကို “နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုမှာ ပါဝင်ပြီးတစ်ခုခုဖြစ်သွားတဲ့အခါ ရပ်ကွက်ရေးမှူးက အစ မင်းကြောင့်လို့ ပြောကြတယ်” ဟူ၍ အတွေ့အကြုံ အချို့အားပြောပြခဲ့သည်။ သို့သည်သာမက တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ တစ်ဦးမှ နိုင်ငံရေးနှင့် ပါဝင်ပတ်သက်ဆက်နွယ်မှုရှိနေလျှင် ထိုသူ၏မိသားစုဝင်တို့ပင်လျှင် ပတ်ဝန်းကျင်နှင့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်တို့၏ ဖိအားပေး ခြိမ်းခြောက်မှု တို့ကြောင့် လူမှုရေး၊ စီးပွားရေး သာမက အခြားအသီးသီး သော ကဏ္ဍများတွင်လည်း များစွာထိခိုက်နစ်နာ ဆုံးရှုံးကြရပါသည်။

ထိုသည်သာမက မိမိ၏ဘဝရှေ့ရေး ရည်မှန်းချက်များအတွက် နိုင်ငံရေးနှင့်ကင်းကွာစွာ ပြုမူ ပြောဆို ဆက်ဆံ နေထိုင်ရမည်ဟူသော ခံယူချက်များလည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၌ ရှိနေကြောင်းကို ဤသုတေသနအတွက် ဖြေကြားရာ၌ “ပြီးတော့ ကိုယ်က အစိုးရဝန်ထမ်း အရာရှိဖြစ်ချင်ရင်၊ နိုင်ငံရေး အရှုပ်အရှင်ရှိရင် လက်မခံတော့ဘူးဆိုတော့၊ အဲဒီအတားအဆီးတွေကို ကြောက်ရတာပေါ့” ဟူ၍ ပြောဆိုခဲ့သည်။

အများပြည်သူဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးအသိပညာအား သိရှိနားလည်မှု အားနည်းနေခြင်းသည် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ အတွက် အကြီးမားဆုံးသော အတားအဆီးတစ်ခုအဖြစ် တည်ရှိနေခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးအား စိတ်ပါဝင်စားမှု လျော့ကျစေခြင်း၊ တက်ကြွစွာပါဝင်ပတ်သက်မှု အားနည်းစေခြင်း၊ နိုင်ငံရေးခံယူချက်အမှားများ ဖြစ်ပေါ်စေခြင်း၊ နိုင်ငံရေးနှင့် ကင်းကွာစွာ နေထိုင်ပြုမူ ဆောင်ရွက်ရန် ပိုမို၍ အားပေးအားမြှောက်ဖြစ်စေခြင်း စသောအကြောင်းအရာများဖြစ်ပေါ် နေခြင်းသည်လည်း တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ အများပြည်သူဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး အသိပညာအားသိရှိနားလည်မှု အားနည်းခြင်း ကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။

၆.၂။ အတိတ်မှ သင်ခန်းစာ

ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်ရေးစနစ်အား ကျင့်သုံးနေပြီဖြစ်သော်လည်း အချို့သောအုပ်ချုပ်မှု အပိုင်းများ၌မူ စစ်အာဏာရှင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ်၏ အာဏာအရိပ်အငွေ့များ ရှိနေသကဲ့သို့ ဖြစ်ပျက်နေသည်ကို တက္ကသိုလ် ကျောင်းတွင်းအုပ်ချုပ်ရေး၌လည်း တွေ့မြင်ရနိုင်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သော စစ်အာဏာရှင် စနစ်တွင် ကျင့်သုံးခဲ့ သော စနစ်ဖြစ်သော နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပက်သက်မှုရှိသော ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား ကျောင်းတက် ရောက်သင်ကြားခွင့် ပိတ်ပင်ခြင်း၊ ခံဝင်ချက် ကတိကဝတ်များ ရေးထိုးခြင်း၊ ရမှတ်များ ဖြတ်တောက် ခြင်း၊ ကျောင်းမှရာသက်ပန်ထုတ်ပယ်ခြင်း စသော အမျိုးမျိုးသော ဖိနှိပ်မှုများဖြင့် တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပက်သက်ခြင်းမပြုလုပ်ရန် ထိန်းချုပ်ကိုင်တွယ်ထား ခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုကဲ့သို့သော စနစ် (သို့မဟုတ်) အမိန့်အာဏာအား လိုက်နာဆောင်ရွက်နေရသော ဆရာ/ဆရာမများနှင့် ကျောင်းအာဏာပိုင်အုပ်ချုပ်ရေးမှူးများသည်လည်း အာဏာကိုဖိဆန်ကာ အမှန်တရားဘက်ရပ်တည်နိုင်ဖို့ ရန်လည်း လွန်စွာခက်ခဲနေပြန်သည်။ အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော် ထိုသို့သော အမိန့်အာဏာ ဖိဆန်သော မည်သို့သော ဝန်ထမ်းမဆို ထိုသူတို့၏ ရာထူး၊ အလုပ်အကိုင်များ ဆုံးရှုံးရသည်သာမက ဘဝများပါ ပျက်စီးသွားသည့် အစဉ်အလာအား တွေ့မြင်သိရှိထားသောကြောင့်ပင် ဖြစ်သည်။ ထိုသို့ ဖြစ်ပျက်နေသော အကြောင်းအရာအား ဤသုတေသနအတွက် ဖြေကြားပေးသူမှ “ဆရာ/ ဆရာမတွေ ပါဝင်သင့်တယ်ထင်ပြီး ပါဝင်ခိုင်းမယ်ဆိုလည်း သူတို့က ဝန်ထမ်းတွေဆိုတော့ အလုပ်ပြုတ်မှာကို စိုးရိမ်ကြတာပေါ့။ အဲကြောင့် အလုပ်ပြုတ်ခံပြီး မလုပ်ချင်ဘူးပေါ့။ အထက်က ခွင့်ပြုမိန့်ကျမှသာ လုပ်ရတဲ့အနေအထားမှာ ရှိတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ပတ်ဝန်းကျင်မှာဆိုရင် နိုင်ငံရေးလုပ်ရင် ထောင်ထဲ သွားရမယ်ဆိုတာကိုပဲ ခေါင်းထဲမှာရှိတယ်” ဟူ၍ အတွေ့အကြုံ အချို့အား ပြောပြခဲ့သည် (Smith, 1992)။

ထို့အပြင် ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ စစ်အာဏာရှင် အုပ်ချုပ်ရေးစနစ် ယန္တရားအောက်၌ ရှင်သန် ဖြတ်သန်းလာ ခဲ့ရသော ပြည်သူများအနေဖြင့် ထိုစနစ်၏ အယူအဆများ ယခုတိုင် စိတ်ထဲ၌ စွဲမြဲထင်ကျန်နေမည်မှာ မလွဲကေန်ပင် ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် မိမိတို့ ခံစားတွေ့ကြုံခဲ့ရသော အဖြစ်အပျက်ဆိုးများကိုလည်း မေ့ဖျောက် ဖို့ရန်အတွက် လွန်စွာပင် ခက်ခဲနေမည်မှာလည်း အမှန်တရားပင်ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်လှုပ်ရှားသူ မည်သူမဆို ထောင်နန်းစံရခြင်း၊ အစိုးရအား ဝေဖန်သူ မည်သူမဆို ပြဿနာ အမျိုးမျိုး ကြုံတွေ့ရခြင်း၊ အမျိုးမျိုးသော ညှင်းပန်း နှိပ်စက်မှုခံရခြင်း၊ အသက်အိုးအိမ်ဆုံးရှုံးရခြင်း၊ မိမိနေထိုင်ရာ ဒေသမှ ထွက်ပြေး တိမ်းရှောင်ရခြင်း၊ ဘဝများ ပျက်စီးဆုံးရှုံးရခြင်း စသော အမျိုးမျိုးသော ဒုက္ခမျိုးစုံတို့အား ကိုယ်တိုင် တွေ့မြင် ကြုံကြိုက်ခဲ့ရမှုများကြောင့် နိုင်ငံရေးနှင့် ပက်သက်လာလျှင် ကြောက်ရွံ့တုန်လှုပ်ခြင်း၊ ခံပြင်းစိတ်နာခြင်း စသော စိတ်ဒဏ်ရာ ကျန်ရှိနေကြသည် ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ထိုသို့သော အဖြစ်ဆိုးများ တစ်သီတစ်တန်းအား မိမိတို့၏ သား၊ သမီးများအပေါ် ပြန်လည်တွေ့ကြုံခံစား စေလိုခြင်းစိတ် မိဘများ၌ မရှိသည်မှာလည်း အထင်းသားပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသို့သော အတိတ်မှ အဖြစ်ဆိုး

အကြောင်းအရာ ခံစားချက်များကြောင့် မိမိတို့၏သား၊ သမီးများအား နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှု မပြုလုပ်ရန် မိဘများမှ မိမိတို့ တတ်စွမ်းသမျှ တားမြစ်ကြခြင်းဖြစ်သည်။

ဆယ်စုနှစ်ပေါင်းများစွာ အများပြည်သူဆိုင်ရာနိုင်ငံရေးအသိပညာအား ပြောဆိုဆွေးနွေး သင်ကြားမှုအလွန် နည်းပါးခဲ့သည်သာမက ယခုအချိန်အခါ၌လည်း ကျောင်းများတွင် သေချာစွာ သင်ကြားပို့ချ ဆွေးနွေးမှုများ ပြုလုပ်နိုင်ခြင်းမရှိသောအခါ ၎င်းအသိပညာနှင့်ပတ်သက်၍ တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ သိရှိနားလည်မှု အားနည်းနေခြင်းဖြစ်သည်။ ဤကဲ့သို့ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက် လှုပ်ရှားမှု အားနည်းရခြင်း၏ အကြောင်းအရင်းသည် အများပြည်သူ လူထုဆိုင်ရာနိုင်ငံရေးအသိပညာအား သင်ကြားပို့ချ ဆွေးနွေးနိုင်ခြင်းမရှိခဲ့မှု၏ အကျိုးဆက် တစ်ခုဖြစ်ကြောင်း မှတ်ယူရမည် ဖြစ်ပါသည်။

၆.၃။ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအား အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုခြင်း

တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုဟု ဆိုရာတွင် အစိုးရအရာထမ်း၊ အရာရှိများ နှင့် နိုင်ငံသားများအားလုံးက တရားဥပဒေ အောက်တွင် တပြေးညီ စိုးမိုးစေခြင်းဖြစ်သည်။ ထိုအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်တွင် တရားစီရင်ရေးစနစ် နှင့် ဥပဒေ၏ သတ်မှတ်ပြဌာန်းချက်များတွင်လည်း ကြိုတင် အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆို သတ်မှတ်ချက်များ ဝင်ပြီး ဥပဒေများ အားလုံးသည် လူအားလုံးကို ခွဲခြားမှုမရှိဘဲ တပြေးညီ တက်ရောက်ရမည်ဖြစ်သည် (Tamanaha, 2012)။ နိုင်ငံရေးတွင် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများသာမက ပြည်သူလူထုအားလုံး လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားခွင့် ရရှိရန်အတွက် လက်ရှိကျင့်သုံးလျက်ရှိသော ဥပဒေအချို့အား ပိုမိုလက်တွေ့ကျ အသုံးပြုနိုင်ရန် ပြန်လည် ပြုပြင်သင့်သည်သာမက ထိုဥပဒေများအား မည်သူမဆို ခြွင်းချက်မရှိ လိုက်နာ ကျင့်သုံးရန်လည်း လိုအပ် လျက် ရှိနေပါသည်။ လက်ရှိ စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၌ ရေးသား ဖော်ပြထားသော အချို့ဥပဒေများမှာမူ မိမိ၏ စိတ်ဆန္ဒအလျောက် အဓိပ္ပာယ်မြောက်များစွာ ဖွင့်ဆိုနိုင်ခြင်း၊ တိကျသေချာသော အဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုမှု အားနည်းခြင်း စသောအားနည်းချက်များတို့ကြောင့်သော်လည်းကောင်း၊ ထိုဥပဒေများအား လက်တစ်လုံးခြား အသုံးချနေသူတို့ကြောင့် သော်လည်းကောင်း တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုမှာ အလွန်ပင်အားနည်း လျက်ရှိနေသည်။ ဤသုတေသန အတွက် မေးမြန်းမှုများအား ဖြေကြားရာတွင်လည်း “ညီမပြောတဲ့ အတိုင်းပါပဲ။ ဒီမိုကရေစီလို့ ပြောပေမဲ့ ၂၀၀၈ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ မပြောင်းသေးသ၍တော့ နိုင်ငံရေးမှာ လွတ်လပ်စွာ လှုပ်ရှားနိုင်ဖို့က အခွင့်နည်းပါးနေအုံးမယ်လို့ မြင်မိတယ်” ဟူ၍လက်ရှိကျင့်သုံးလျက်ရှိ နေသော ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေ အပေါ်ဝေဖန်ထောက်ပြခဲ့သည်။

တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအား တိုက်ရိုက်ဖော်ပြလျက်ရှိသော တရားစီရင်ရေးကဏ္ဍ၌လည်း ပြည်သူများအတွက် မေးခွန်းများစွာနှင့် အားကိုးရန် အလွန်ပင်ခက်ခဲလျက်ရှိနေကြောင်းကို ဤသုတေသနအတွက် ဖြေကြားပေးသူမှ အတွေ့အကြုံနှင့် ထင်မြင်ယူဆချက်အချို့အား “တစ်ခြားနိုင်ငံတွေလိုပဲ မြန်မာနိုင်ငံမှာလည်း ဥပဒေတွေတော့ ရှိပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ကွာခြားတာကတော့၊ ဥပမာအနေနဲ့ သူများနိုင်ငံမှာ လူသတ်မှုဖြစ်တယ် ဆိုရင်၊ အမှုကို သေချာစုံစမ်းတယ်၊ ဘက်မလိုက်ဘူး၊ အများအားဖြင့် အမှန်တရားပေါ်တယ်။ ဒါပေမယ့် ဒီမှာကတော့ တစ်ခြားစီပဲ။ အမှုတောင် ပျောက်သွား သေးတယ်” ဟူ၍ ပွင့်လင်းစွာပြောပြခဲ့သည်။

ထို့အပြင် ပြည်သူတို့၏ ပညာရေး၊ စီးပွားရေးစသော ကဏ္ဍများတွင်လည်း တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု အလွန်ပင် အားနည်းမှုရှိနေကြောင်းကို သုတေသနတွင် ပါဝင်သူမှ “လယ်ယာ တွေကိုကြတော့ ကြိုက်သလို ပြန်သိမ်း တယ်။ ပညာရေး၊ စီးပွားရေးတွေမှာလည်း သူတို့ ကြိုက်သလို ဖိနှိပ်ထားတာပဲ။ တရားမျှတတယ် ဆိုတာက ဝေလောဝေးပဲ” ဟု ပြောဆိုဖြေကြားခဲ့သည်။

ထိုသည်သာမက တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုနှင့် ပတ်သက်၍ လက်ရှိ ၂၀၀၈ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ တွင်ရေးသား ထားသောအခွင့်အရေးများပင်လျှင် ပြည်သူများ ခံစားခွင့်ရရှိရန် မသေချာမရေရာလျက်ရှိကြောင်း ဤသုတေသနအတွက် ဖြေကြားရာတွင် “ဒါပေမယ့်လဲ ရှိပြန်တော့လဲ ဆန္ဒထုတ်ဖော်ပြတာတို့ ဘာတို့ရှိရင်လဲ ဖမ်းတာပဲ။ နိုင်ငံသားခွင့်ရေးတော့ မရှိဘူးလို့တော့ မြင်တာပဲ။ ချပြထားမယ်ဆိုရင်လဲ စာပေါ်မှာပဲထားမယ် လို့ပဲမြင်ပါတယ်။ လက်တွေ့ကတော့ နိုင်ငံသားတိုင်း နိုင်ငံသားအခွင့်အရေးကို ခံစားရမယ်လို့မထင်ပါဘူး” ဟု ထင်မြင်ယူဆချက်နှင့် အတွေ့အကြုံ အချို့အား ပြောပြခဲ့သည်။

နိဂုံးနှင့် အကြံပြုချက်များ

ဤသုတေသနသည် တက္ကသိုလ်ကျောင်းများတွင် ပညာလေ့လာဆည်းပူးနေသော တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ လက်ရှိ မြန်မာနိုင်ငံရေးနှင့်ပတ်သက်သော ထင်မြင်ယူဆချက်များ၊ အတွေ့အကြုံများနှင့် သိရှိနားလည် တတ်ကျွမ်းမှုများ၌ အခြေခံကာ လေ့လာသုံးသပ် ရေးသားထားခြင်း ဖြစ်သည်။

နောင်လာမည့်အနာဂတ်တွင် ဦးဆောင်ဦးရွက်ပြုမည့်သူများဖြစ်သော တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူ တို့၏ နိစ္စရူဝ တွေးတောပြောဆိုမှု ကျင့်ကြံမှုများသည်လည်း ကျင့်ပြည်နယ်အတွက် သာမက နိုင်ငံတော်

အတွက်ပါ အလွန်အရေးကြီးလှပါသည်။ ဤသုတေသန လေ့လာတွေ့ရှိချက်အရ တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူတို့၏ စကားပိုင်းတွင် အစိုးရ၏ စီမံခန့်ခွဲမှု အားနည်းခြင်း၊ ကျောင်း၏ မူဝါဒနှင့် စည်းကမ်းများအား မကျေနပ်ခြင်း၊ နိုင်ငံရေး၊ စီးပွားရေး၊ ပညာရေးနှင့် ပတ်သက်သော အကြောင်း အရာများအား ဆွေးနွေးခြင်း များ ရှိသော်ငြားလည်း အများအားဖြင့် ပျော်ပွဲရွှင်ပွဲနှင့် အခြားလူငယ်သဘာဝ အကြောင်းအရာများ ကိုသာ ပိုမိုပြောဆို ဆွေးနွေးကြသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ထိုသို့သော အကြောင်းအရာများ ဖြစ်ပေါ်နေခြင်းသည် ကျောင်းတွင်း၌ သက်ဆိုင်ရာဘာသာရပ်များအားနှင့် မိမိစိတ်ဝင်စားသော အကြောင်းအရာများအား လွတ်လပ်စွာ ပြောဆိုဆွေးနွေးပိုင်ခွင့်အား ပိတ်ပင်တားဆီးထားခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပေါ်နေခြင်း သာမက ကောင်းမွန်သောပညာရေး မရရှိမှုနှင့် ကျောင်းအုပ်ချုပ်မှုဆိုင် အခွင့်အာဏာပိုင်အား ဗဟိုအစိုးရမှ ကန့်သတ် ချုပ်ကိုင်မှု များပြားနေသောကြောင့်ဖြစ်သည်။

ဒီမိုကရေစီစနစ်အား လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော် ဆောင်ရွက်ရာတွင် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးတွင် လွတ်လပ်စွာပါဝင်ခွင့် ရရှိရန်မှာလည်း အလွန်ပင် အရေးကြီးလှသည်။ လေ့လာ ဆန်းစစ်ချက်များအရ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးတွင် လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှား နိုင်သော အခွင့်အရေးများရှိသော်ငြားလည်း လက်တွေ့ တွင် အကောင်အထည် ဆောင်ရွက်ရန် အလွန်ပင် ခက်ခဲလျှက်ရှိပါသည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းများမှ မူဝါဒ၊ စည်းမျဉ်းစည်းကမ်းများ ချမှတ်ကာ တိုက်ရိုက်သော် လည်းကောင်း၊ သွယ်ဝိုက်၍သော်လည်းကောင်း တက္ကသိုလ် ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးနှင့် ပတ်သက် ဆက်နွယ်မှု လျော့ကျစေရန် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိနေသည်။

ထို့အပြင် မိဘများမှ သားသမီးများအား နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက် လှုပ်ရှားခွင့်အား ပိတ်ပင်ထားရှိမှု မှာလည်း ဒီမိုကရေစီစနစ် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုအတွက်ဆုံးရှုံးမှု တစ်ခုပင်ဖြစ်သည်။ ထိုသည်သာမက ပတ်ဝန်းကျင်တို့၏ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်ပတ်သက်မှုအား အားပေးကြိုဆို အသိအမှတ်ပြုခြင်းထက် အဆိုးမြင်မှုများဖြင့် အပြစ်တင်ဝေဖန်ရှုံ့ချခြင်း ကပိုမို၍အား ကောင်းနေသည်။ ထိုသို့သော အပြစ်တင်ဝေဖန်မှုများကိုသာ ဆက်လက်၍ အားပေးအားမြှောက် ကျင့်သုံးနေ ဖို့ရန် မသင့်တော်တော့ပါ။

ဤသုတေသန၏ လေ့လာဆန်းစစ် တွေ့ရှိချက်အရ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ၏ အများ ပြည်သူဆိုင်ရာနိုင်ငံရေး အသိပညာ အားနည်းမှုကို အထင်သားတွေ့ မြင်နိုင်သည်။ ၎င်းတို့၏ အသိပညာ သိရှိနားလည်မှု အားနည်းခြင်းသည်လည်း တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးတွင် ပါဝင်နိုင်ရန် အလွန်ခက်ခဲတွန့်ဆုတ် နေရခြင်း၏ အကြောင်းတစ်ရပ်ဖြစ်သည်။ တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးတွင်ပိုမို၍ လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှား လာနိုင်ရန်အတွက် အများပြည်သူဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး အသိပညာပေး သင်တန်းများဖြင့် သော်လည်းကောင်း၊ ကျောင်း၌သော်လည်းကောင်း၊ မီဒီယာမှ

တစ်ဆင့် အသိပညာပေးခြင်းဖြင့် သော်လည်းကောင်း အမျိုးမျိုးသောနည်းလမ်းများဖြင့် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် ပိုမို၍ သင်ကြား ပို့ချပေးရန် လိုအပ်လျက်ရှိသည်။

ထို့အပြင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံတွင် ဒီမိုကရေစီအုပ်ချုပ်မှုစနစ် ဖော်ဆောင်ရာ၌ တရားဥပဒေစိုးမိုးမှု အားကောင်းဖို့ သည်လည်း အလွန်အရေးကြီးသော အစိတ်အပိုင်းကြီးတစ်ခုဖြစ်သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည်လည်း ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်မှုစနစ်အား စတင်ကျင့်သုံးသော နိုင်ငံအဖြစ်တည်ရှိနေပြီ ဖြစ်သော်ငြားလည်း ဤသုတေသန တွေ့ရှိချက်အရ ဥပဒေစိုးမိုးမှု အခြေအနေမှာ များစွာအားနည်းလျက်ရှိနေသည်။ အငြင်းပွားဖွယ်ရာ ဥပဒေများအား ပြဋ္ဌာန်းထားရှိခြင်း သာမက ထိုဥပဒေများအား လက်တွေ့အသုံးချရာ၌ လည်း မှန်မှန်ကန်ကန် ဆောင်ရွက်မှု မရှိသည်ကို တွေ့ရှိရသည်။ ပြည်သူများ နှင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများအား အကာအကွယ် ပေးရန်ထက် ခြိမ်းချောက်၊ နှိပ်ကွက်ရန်အတွက် တရားဥပဒေအား အုပ်ချုပ်မှုအာဏာပိုင်များမှ ပိုမို၍ အသုံးချနေကြသည် ကိုတွေ့ရှိရသည်။

ဤသုတေသနအားဖြင့် လေ့လာဆန်းစစ်၍ ရရှိလာသောအချက်အလက်များအပေါ် အခြေခံကာ ဒီမိုကရေစီ အုပ်ချုပ်မှုစနစ် အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရာ၌ ပိုမို၍ အောင်မြင်ကာ နည်းလမ်းတကျဖြစ်စေဖို့ရန် အလို့ငှာ အောက်ပါအကြံပြုချက် အချို့အား ပညာရေးဝန်ကြီးဌာနနှင့် ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာနတို့အား ရည်ညွှန်းကာ ရေးသားဖော်ပြခြင်းဖြစ်သည်။

ပထမဦးဆုံးအနေဖြင့် အများပြည်သူဆိုင်ရာနိုင်ငံရေးအသိပညာအား အနာဂတ်လူငယ်များ ပိုမို သိရှိနားလည် သဘောပေါက်လာစေရန်အတွက် အခြေခံပညာကျောင်းများမှ စတင်ကာ နည်းစနစ်တကျ လွတ်လပ်စွာ ဘက်လိုက်မှု မရှိစေပဲ သင်ကြားပို့ချပေးစေရန်။

ဒုတိယအနေဖြင့် ကျောင်းထွက်လိုက်ရသောသူများ၊ ကျောင်းမနေလိုက်ရသောသူများ၊ ကျောင်း ပြင်ပ၌ ရှင်သန်လှုပ်ရှားနေသူ အသက်အရွယ်မရွေး အများပြည်သူဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေး အသိပညာအား သိရှိနားလည် သဘောပေါက်လာစေရန်အတွက် နိုင်ငံတော် အဖွဲ့အစည်းများမှ သော်လည်းကောင်း၊ အခြားသော အဖွဲ့အစည်းများမှ သော်လည်းကောင်း ကချင်ပြည်နယ်ရှိ နယ်ပယ်အရပ်ရပ်သို့ လွတ်လပ်စွာ သင်ကြားပို့ချ ပေးနိုင်ရန် ထိုအဖွဲ့အစည်း များအား ပိုမို၍ သင်ကြားပို့ချခွင့်ပေးရန်။

တတိယအနေဖြင့် ကချင်ပြည်နယ်ရှိ တက္ကသိုလ်ကျောင်းများ ကဏ္ဍအမျိုးမျိုး၌ပိုမို၍ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာ စေရန် ဗဟိုမှချုပ်ကိုင်မှုလျော့ချကာ ကိုယ်ပိုင် ပြဋ္ဌာန်းအုပ်ချုပ်ခွင့် ပေးရန်။

စတုတ္ထအနေဖြင့် တက္ကသိုလ်ကျောင်းသား၊ ကျောင်းသူများ နိုင်ငံရေးတွင် လွတ်လပ်စွာ ပါဝင်လှုပ်ရှားနိုင်ရန် အတွက် တက္ကသိုလ်၌ လက်ရှိ ပြဋ္ဌာန်းလိုက်နာ ကျင့်သုံးနေသော မူဝါဒများ၊ စဉ်းမျဉ်း စည်းကမ်းများအား သေချာစွာပြန်လည် စိစစ်ကာ ပြောင်းလဲရေးသား ပြဋ္ဌာန်း ကျင့်သုံးရန်။

ပဉ္စမအနေဖြင့် မည်သူမဆို တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအား ဥပဒေတွင်ပြဋ္ဌာန်းထားသည့်အတိုင်း ဘက်လိုက်မှု၊ မျက်နှာသာ ပေးမှုမရှိပဲ ပိုမိုတင်းကျပ်စွာလိုက်နာ ကျင့်သုံး အရေးယူဆောင်ရွက်ရန် တို့ဖြစ်ပါသည်။

References

Barany, Z. (2017). Myanmar's Rocky Road to Democracy [Electric version]. Journal of IAI Working paper, 17(27), 4.

Hillygus, S. D. (2005). THE MISSING LINK: Exploring the Relationship Between Higher Education and Political Engagement [Electric version]. Journal of political behaviour, 27(1), 27-28.

KÜHNE, W. (2010). The Role of Elections in Emerging Democracies and Post-Conflict Countries [Electric version]. Journal of INTERNATIONAL POLICY ANALYSIS, 1-10

Lwin, T. (2000). Education in Burma (1945-2000)

Smith, M. (1993). Academic Freedom. Zed Books. London.

Tamanaha, Z. B. (2012). THE HISTORY AND ELEMENTS OF THE RULE OF LAW [Electric version]. Singapore Journal of Legal Studies, 233

Tin, H.U. (2000). Myanmar Education: Status, Issues and Challenges [Electric version]. Journal of Southeast Asia Education, 1(1), 134-162.

Yoldaş, Ö. B. (2015). Civic education and learning democracy: their importance for political participation of young people [Electric version]. Journal of Social and Behavioral Sciences, 174, 544-549.

NAUSHAWNG DEVELOPMENT INSTITUTE

S i n c e 2 0 0 9

Contact Information

Naushawng Development Institute
NR. 234, Sim Sa Road and Ngwi Pyaw Street, Shatapru, Myikyina, Kachin State, Myanmar
Tel: + 95 9 783890024, + 95 9 783890025
Website: www.naushawng.org
www.facebook.com/Naushawng-Development-Institute-